

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiło Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Materijalne zadeve učiteljstva v zvezi z novim činovniškim zakonom.

Poročal na seji širjega sosveta Pov. UJU dne 17. aprila t. l. v Celju urednik »Učit. Tov.« tov. Ivan Dimnik.

Ako hočemo pravilno oceniti naš položaj po sprejetju uradniškega zakona, tedaj se moramo ozreti tudi nekoliko v preteklost in na razvoj naše borbe.

Podržavljenje učiteljstva.

Pred prevratom smo stavili kot eno najvišjih zahtev pri rešitvi našega materialnega vprašanja izjednačenje v plačah z državnim uradništvom iste stopnje. Ta zahteva se je pozneje izpolnila z zahtevom podržavljenja učiteljstva in končno z uvrstitvijo učiteljstva v skupno pragmatiko državnega uradništva.

Naša borba za uresničenje tega smotra je bila omejena na etape, v katerih se je razvijalo in reševalo to vprašanje. Po prevratu smo prejeli enake plače kot državni uradniki, nikakor pa, da smo z isto naredbo že postali državni uradniki. Državni uradniki smo z zakonito določbo postali šele z zakonom o »narodnih solah z dne 23. julija 1919« in še to nekako državnim uradnikom posebne kategorije.

To se je najbolj pokazalo ob priliki prve draginske uredbe, ki je urejala zvišane dnevnice za državno uradništvo. Tedaj smo se morali šele boriti za to, da veljajo te dnevnice tudi za učiteljstvo, vključno jasni določbi v gorimenoanem zakonu, da so »stalni učitelji državni uradniki.«

To smo spričo ustanovitve našega Udruženja dosegli in v tem stanju se je nahajalo to vprašanje do akutnega stadija definitivne rešitve skupnega uradniškega zakona.

Tik pred sprejetjem uradniškega zakona pa smo doživeli novo presenečenje, ki bi nas kmalu postavilo močno nazaj v naši borbi. Uradniški zakon se je boril z materialnimi težkočami. V vladi, v zakonodajnem odboru in v radikalnem klubu, se je v juliju 1923 — tik pred našo pokrajinsko skupščino v Ptuju — pojavila močna struja, ki je delovala na to, da bi uradniški zakon ne rešil učiteljskega materialnega vprašanja, ampak, da bi se to rešitev prepustilo šolskemu zakonu.

Referent o pragmatiki v zakonodajnem odboru, dr. Drago Kojič, je našim zastopnikom sam izjavil, da ta zakon ne vsebuje učiteljskih plač in da na podlagi tega v materialnem oziru nima učiteljstvo od uradniškega zakona ničesar pričakovati. To je potrdil tudi tedanji minister prosvete g. Miša Trifunović, ki pa osebno ni stal na tem stališču in je obljubil našim zastopnikom svojo pomoč.

Storili smo vse korake od naše strani napram centrali in reči moramo, da se je tega odločilnega momenta dobro zavedala tudi naša centrala, UJU, posebno pa osebno naš dični predsednik tov. Milutin Stanković, ki se je z vso energijo vrgel v boj: potom »Narodne Prosvete«, da ustvari nam prijazno javno mnenje in pobija nasprotno, ter potom intervencij in vlog na merodajna mesta. Ne vem, kako bi prebili te odločilne momente, ako bi ne imeli svojega Udruženja.

Z uradniškim zakonom šele lahko smatramo naše izjednačenje z državnim uradništvom za definitivno; seveda smo morali sprejeti uradniški zakon z vsemi drugimi posledicami, ki nas ne zadovoljujejo popolnoma.

Pravo sankcijo podržavljenju učiteljstva pa bo dal šele šolski zakon, s konkretno specialno tozadevno določbo.

Ločitev materialnih vprašanj od šolskih.

Kako slabo je bilo, da je šolski zakon imel vse določbe o učiteljskih plačah in pravicah, smo videli v Avstriji, ko smo se zaman borili zoper elastični člen 55. šolskega zakona in nismo mogli priti do izpremembe tega člena, po katerem so nam rezale kruh dežele.

Zlo je bilo v tem, da smo se morali boriti razcepljeni po pokrajinah, oziroma

deželah za svoje prejemke, z deželnimi upravami, ki so vedno stavile materialna vprašanja v zvezo s šolskimi vprašanji, na škodo učiteljstva. Tako razcepljene so nas lahko potem v vsaki deželi posebej prikrajšali za naše pravice in prejemke.

Kot posebno dobro, ki se je izvršilo z uvrstitvijo učiteljstva v službeno pragmatiko, smatramo lahko to, da smo ostali vsi učitelji v državi združeni in enotno urejeni z ozirom na materialne in pravne zadeve ter s tem ostali enotni tudi v skupni borbi. Skupna nam je pa ostala s tem tudi borba z ostalim državnim uradništvom.

Izločitev materialnih in pravnih vprašanj iz šolskega zakona pa ima še drugo dobro stran. Pri obravnavi šolskih zakonov je materialno in pravno vprašanje učiteljstva doslej izčrpalo skoro vso pozornost, ne le pri učiteljstvu, temveč tudi pri poslancih samih.

To bi bilo posebno v naši mladi, nacionalni državi v veliko škodo, ker moramo šolskemu in prosvetnemu vprašanju posvetiti že radi notranje ureditve države vso pozornost. Finančne težkoče glede učiteljstva bodo do šolskega zakona že premagane, ker upajmo, da bo do tačas pragmatika že popolnoma izvedena in posvetili bomo lahko vso pozornost drugim vprašanjem šolskega zakona.

Ureditev materialnega in pravnega vprašanja učiteljstva potom pragmatike bo omogočila popolno poglabitev vse pozornosti šolskim vprašanjem ter bo olajšala pridobiti materialnih sredstev tudi za šolske in prosvetne namene. Kar je pa glavno, razbremenila bo šolski zakon, da ne bo imel materialnih težkoč z izvajanjem učiteljskih vprašanj ter se bo šolski zakon tudi lažje izvajal v budžetnem in drugih ozirih.

Prodrl je s tem tudi naš princip, za katerega smo se že zdavna izrekli, da se naše materialne in pravne zadeve izločijo iz šolskega zakona.

Borba pri uvrstitvi v pragmatiko.

Tudi glede same uvrstitve učiteljstva v pragmatiko je imelo Udruženje odločne borbe. Seveda se je pri tako veliki situaciji moralo omejevati samo na glavne in načelne zahteve, če ni hotelo s prevečimi vprašanji propasti, ker v borbi so poleg učiteljstva igrale tudi druge stroke uradništva svojo vlogo. — Ne bom našteval vseh vlog in točk Udruženja, ki jih je napravilo.

Ena glavnih točk in zahtev je bila, da se izravna razlika v plači med I. in II. kategorijo v razmerju 4 : 3; druga borba se je vodila za to, da pridejo učitelji tudi v I. grupo položajne plače II. kategorije; tretja zahteva je bila, da naj bo napredovanje učiteljstva tudi v položajnih plačah avtomatično, in sicer da dosežejo učitelji že po 15. letih I. grupo II. kategorije položajne plače; najodločnejši pa je bil boj za učiteljsko stalnost, da se učitelji ne stavijo na razpoloženje, kakor je bilo to prvotno predvideno.

Poleg predstavk in posredovanj moramo smatrati za najobširnejšo akcijo Udruženja, ki jo je napravilo, skupen nastop Udruženja z učitelji, — narodnimi poslanci — vseh strank. Ta akcija se je izvršila na iniciativo našega neumornega predsednika tov. Milutina Stankovića. Zainteresiral je za naše interese zakonodajni odbor, vse parlamentarne klube in vsa pristojna ministrstva.

Razmerja plač med I. in II. kategorijo sicer ni bilo mogoče ublažiti, ker je imelo to predaletkosežno finančno ozadje, pač pa je vztrajnemu boju Udruženja, predvsem energičnemu nastopu in prizadevanju našega predsednika tov. Milutina Stankovića pripisati, da učitelji niso bili postavljeni za 3 leta na razpoloženje in smo ohranili že v pragmatiki zajamčeno stalnost.

Temeljne zahteve glede pragmatike.

Rekel sem že, da smo morali sprejeti uradniški zakon tudi z vsemi slabimi posledicami.

In kot tako posledenco, eno najhujših, smo morali sprejeti določbo, da se do treh let upokoje vsi uradniki, ki nimajo polnih službenih let, po starem (čl. 239.) in da ostanejo stari upokojeanci pri starih penzijah in istotako rodbine državnih uslužbencev, po čl. 240. urad. zak.

Poleg teh določb zahteva zakon tudi korekture v nekaterih drugih členih, n. pr. pri čl. 38. zadnji odstavek in čl. 23., o čemer bom pozneje govoril.

Ker sem že pri upokojeancih, se moram ob tej priliki spomniti zopet onih 53 upokojeencev iz leta 1919., ki še do danes niso prevedeni na pokojnino po zakonu z dne 23. julija 1919. Boriti se hočemo vsi še nadalje za njih pravice. Z zadovoljstvom pa moram konstatirati, da se nam sedaj ni bati enakih slučajev, ker že prihajajo prve upokojitve po novem zakonu, namreč — onih s polnimi službenimi leti. Le postopek in pravilnik upokojitvenega postopanja se mora izpremeniti, o čemer bomo danes posebej govorili.

Korekturo navedenih določb v pragmatiki moramo smatrati tudi mi kot eno naših glavnih zahtev. V tem oziru nam je borba z vsem uradništvom skupna.

Izvedba zakona.

Zakon sam na sebi je mrtev ter mu dajo pravo moč šele izvršilne navedbe ali uredbe, ki jih potrebujejo za izvajanje posamezni členi. Vsa naša pozornost mora biti obrnjena sedaj na te uredbe, ker z njimi lahko še marsikaj pridobimo in tudi izgubimo.

Uvrstilna navedba.

Kot ena prvih takih uredb je izšla uvrstilna uredba, s katero se je tudi učiteljstvo uvrstilo v položajne plače. Z načrtom te uredbe smo bili ogroženi, da bomo napredovali samo do II. grupe položajnih plač, prve grupe pa ne bi dosegli.

Naše Udruženje je tedaj zastavilo vso moč, da dosežemo tudi prvo grupo položajnih plač, in sicer že po petnajstih letih; hkrati pa, da se vrši za učiteljstvo tudi v položajnih plačah avtomatično napredovanje. Borilo se je pa poleg tega tudi za uvrstitev posameznih kategorij učiteljstva njihov položaju, pridobljenim pravicam in posebnim izpitom odgovarjajoče.

Pri tej akciji smo zopet videli, kolike važnosti je bilo, da smo imeli svoje Udruženje. Kot velik uspeh si lahko pripiše Udruženje, da smo dosegli I. grupo položajnih plač, da smo dosegli avtomatično napredovanje tudi v položajnih plačah, čeprav dosežemo I. grupo položajnih plač šele po 20 letih službe. Uspeh se je dosegel tudi glede meščanskošolskega učiteljstva, ker so se mu zvišali prejemki za 10%, posebno ugodno so pa bile uvrščene otroške vrtnarice, bodisi z maturo, ki so prišle v II. kategorijo in ostale, ki so uvrščene v III. kategorijo, za kar se je posebno zavzelo naše poverjeništvo na podlagi člena 8. uradniškega zakona.

Nedostatki, ki jih bo potreba na vsak način popraviti ob raznih prilikah, ostajajo pri uvrstitvi uredbi še glede uvrstitve učiteljstva specialnih šol (gluhonemih itd.) enako z meščanskošolskimi učitelji; nadalje, da bi se šteli učiteljstvu brez mature vsaj dve leti pred maturo v napredovanje; največja napaka pa je v členu 11. uredbe, drugi odstavek, da se je uradništvo z meščanskošolsko izobrazbo uvrstilo z med zvančnike. Pogreška je tudi, da se z uredbo ni dalo glede uvrstitve učiteljic ženskih ročnih del zakonite podlage.

Tudi redukcija je zadela le učiteljice ženskih ročnih del, drugače je pa bilo učiteljstvo zelo obvarovano pred njo. Za učiteljice ženskih ročnih del se je storilo vse, da bi se jih obvarovalo, a uspeh je bil le delen. Ker je kredit za vsa mesta v budžetu še vnešen, bo Udruženje nadalje delovalo za zopetno nameščenje učiteljic ženskih ročnih del na sistemiziranih mestih.

Druge uredbe.

Dosedaj ste izšli samo dve uredbi k uradniškemu zakonu, poleg uvrstilne uredbe, in sicer uredba o potninah, ki je nekoliko zvišala dosedanje predpise o potninah, k členu 45. uradniškega zakona in uredba o zdravniških honorarjih, pri pregledu obolelih državnih uslužbencev, k čl. 108. uradniškega zakona.

Zvišane potnine — ki pa tudi že ne odgovarjajo danes več — bodo posebno dobro služile učiteljstvu ob nameščenju in premeščanju; posebno udobnost pa daje uradniški zakon upokojeencem, s polnimi službenimi leti, ker se jim povrnejo selilni troški iz kraja upokojitve, v kraj naselitve.

Kočljivejša je drugo vprašanje, t. j. honorarji uradnih zdravnikov ob pregledu obolelega državnega uradnika, kar moramo smatrati kot socialno krivično in kar bomo morali gledati, da se odpravi.

Potrebne druge izvršilne navedbe.

Uradniški zakon pa potrebuje še drugih nujnih izvršilnih uredb, ki bi zadevale naš stan.

Zvišana stanarjina.

Tako n. pr. člen 37. uradniškega zakona predpisuje zvišano stanarino v krajih, kjer so cene stanovanja dražje. Naše stališče je, da naj se pri tem upošteva večja mesta, industrijske kraje in obmejne šole na severni meji. Dosedaj smo prejeli stanovanjske draginske doklade, ki bi nekako odgovarjale tem povškom. Pri častnikih je vlada uredila to zvišano stanarino tako, da jo je še nadalje upoštevala pri draginskih dokladah, a znižala jo je za polovico od sedanjih stanovanjskih draginskih doklad. Nikakor se pa mi ne moremo zadovoljiti s tako rešitvijo, ker se praviloma šteje stanarina v pokojnino, kar se draginske doklade ne. Zato smatramo za nas edino pravilno rešitev tega vprašanja v zmislu zakona, da se reši to vprašanje s posebno uredbo ali finančnim zakonom.

Naturalna stanovanja.

Tudi o zaračunavanju naturalnih stanovanj se mi zdi nujno, da izide izvršilna uredba. To posledenco smo učitelji morali sprejeti z uradniškim zakonom, ker nam je bila priznana stanarina. Izmed vsega uradništva je še največ pri tem vprašanju tangirano učiteljstvo.

Prosvetni oddelek v Ljubljani je sedaj izdal z ozirom na čl. 39. uradniškega zakona odlok, da je poročati o naturalnih stanovanjih: če so ocenjena, katere komisije so ga ocenile, iz koliko prostorov obstoje? Zbirajo se torej šele podatki za ureditev tega vprašanja. Menim, da je v interesu učiteljstva, če se z nakazilom plač takoj izvrše tudi odtegljaji za naturalna stanovanja, ker sicer bo vsota narasla tako, da bo zelo občutna.

Izide naj torej čimprej točno izvršilna navedba za ureditev tega vprašanja. Pri tem nam bo obračati pozornost na to, da bo določena taka komisija, ki ne bo stanovanja precenila, da ga bo res ocenjevala po lokalnih razmerah, da se ne bodo ocenjevala le po številu sob ali velikosti prostorov, temveč da se bodo upoštevale in odračunale tudi hibe, katerih ni malo pri naturalnih stanovanjih.

Ogrev in stanarina.

Naj se pri tej priliki dotaknem tudi vprašanja »ogreva in stanarine«, ki nam je pripadla po zakonu o narodnih solah z dne 23. julija 1919 od 1. decembra 1919 naprej. Ob sebi umevno, da od 1. oktobra 1923, ko prejmemo od države stanarino po novem uradniškem zakonu, odpade tudi ta določba in pravica.

Naše poverjeništvo je stalo na stališču, da naj odškodnino za kurivo in stanovanje plača država. Finančni zakon iz leta 1922/23. je pa določal v čl. 299., da ima to odškodnino plačati občina, in sicer

naštevati ta člen tudi višino odškodnine, a samo za kraje v Srbiji in Vojvodini. Tudi čl. 265. fin. zak. za leto 1924/25. ima iste določbe, a po mojem osebnem mnenju je ista z ozirom na ureditev stanarine po uradniškem zakonu brezpredmetna.

V Srbiji je bil običaj odškodnine za kurivo in stan že ukoreninjen v narodu, zato pri občinah ni bilo odpora v tem oziru; pri nas pa je bilo poverjenišvo UJU univerzno, da bi bilo v večini slučajev treba to odškodnino od občin iztožiti. Prepričani smo vsi, da bi nam rodilo to vprašanje zelo mnogo sovraštva v narodu, zato je stalo poverjenišvo na stališču, da nam plača odškodnino država, in da izda v tem zmislu ministrstvo potrebno izvršilno uredbo.

Kot popolnoma napačno pa moramo smatrati tolmačenje in rešitev nekaterih vlog v tej zadevi s strani šolske uprave, ki trdi, da smo to odškodnino prejeli v obliki stanovanjskih draginskih dokladov. V tem oziru jaz strogo ločim med stanovanjsko draginsko doklado po draginski uredbi in med stanarino, ki jo določa zakon.

Vkljub temu, da je že ena od pokrajinskih skupščin odobrila načelno stališče poverjenišva UJU, še vedno v drugi smeri načenjajo nekateri posamezniki in društva to vprašanje. V vsakem slučaju bi šlo sedaj le za vsote od 30—50 Din, za čas med 1. decembrom 1919 do 1. okt. 1923, a osovražanje pri ljudstvu bi bilo večje nego ves denar, ki bi ga dobili. Po 1. okt. 1923 smo pa dosegli itak državno stanarino, kakor smo želeli.

Ker sem že pri stanovanjskem vprašanju in stanarini, hočem opozoriti še na eno krivico, ki jo je napravil uradniški zakon državnim uradnikom v tem oziru.

Nova dvojna mera pri poročenih učiteljih.

Člen 38. namreč določa, da pripada samo ena stanarina uradniškim zakoncem in sicer večja. Kar je bilo zagrešeno s polovičnimi draginskimi dokladi, dnevnici, ženam državnih uradnikov, to krivico ima sedaj zakon glede stanarine.

Po teh določbah namreč državna uradnica, žena državnega uradnika, ne dobi nobene stanarine, medtem ko prejema polno stanarino, če je poročena s privatnim uradnikom, advokatom, trgovcem, posestnikom itd. Temvečja krivica je to, ker je v drugem slučaju dotična uradnica že itak mnogo bolje situirana, v največjih slučajih tako, da ji sploh ne bi bilo treba služiti. Popraviti pa se da to edino-le z izpremembo zakona.

Nagrade in doklade.

Tudi izvršilna uredba za nagrade in doklade po čl. 40. uradniškega zakona bi bila za učiteljstvo nujno potrebna. Na ta način bi se dalo urediti vprašanja funkcijskih dokladov šolskim voditeljem, okrajnim šolskim nadzornikom, učiteljstvu na težjih mestih narodne severne meje, učiteljstvu v hribovskih krajih in učiteljstvu brez izpita na strokovnih šolah.

Funkcijske doklade šolskim voditeljem.

Očito je, da je ukinjenje funkcijskih dokladov šolskim voditeljem protizakonito in to je krivica. To vprašanje bi se dalo rešiti le s tožbo na upravno sodišče, oziroma Državni Svet in še bi bile težkoče, dokler ni po budžetu rednih postavk za to. Sedaj se rešuje to z naknadnimi krediti, ki pa se izplačujejo za precejšnjo dobo za nazaj. Edino dopolnilna uredba z ozirom na čl. 40. urad. zak. ali pa finančni zakon bi lahko zopet bolj stalno uredila to vprašanje. Sicer bomo morali čakati za definitivno rešitev do novega šolskega zakona, in bomo plavalji dotlej v provizoriju naknadnih kreditov.

Uvrstitev šolskih nadzornikov.

Tudi uvrstitev šolskih nadzornikov moramo smatrati za pomanjkljivo. Oni so sicer žrtve naše zahteve, da vsi dosežemo I. grupo položajne plače in naše zahteve avtomatičnega napredovanja učiteljstva tudi v položajnih plačah, sicer bi bila I. grupa položajnih plač prihranjena samo njim. Zato je naša dolžnost, da se zavzamemo tudi za nje, ker jim moramo tudi v obče priznati, da se jim mora priboriti za njih poseben položaj in službo tudi neka doklada, ker sicer je služba na njihovih položajih pri sedanjih potnih pavšalih nevzdržljiva.

V zadnji številki, 29., se »Narodna Prosveta« odločno zavzema za uvrstitev nadzornikov in glavnih učiteljev na učiteljskih. Konstatira, da so v vseh drugih resorih uvrstili vse one, ki so prišli na položaje čin. razr. I. grupe tudi po členu

230. urad. zakona, toč. 1. drugega odstavka v 5. grupo I. kategorije, le komisija v ministrstvu prosvete je delala proti jasni določbi zakona. Apelira na g. ministra prosvete, da razveljavi to odločbo.

Obmejno učiteljstvo in na težjih mestih.

Enako moramo smatrati tudi za nujne doklade obmejnemu učiteljstvu in onemu na težjih mestih sploh, v hribovskih krajih in na enorazrednicah, kar je poverjenišvo UJU obširno utemeljevalo v vseh svojih vlogah.

Nagrade po naredbi 361. in 473. l. 1919.

Z 10% doklado po čl. 7. urad. zak. meščanskim šolskim učiteljem so v nov štadij stopile tudi dosedanje doklade ali nagrade učiteljstvu, ki je pridržano meščanskim šolam in onega na specialnih šolah. Njih nadaljno izplačevanje je odvisno za enkrat od tozadevne postavke v budžetu, kar pa je dvomljive vrednosti, če se uprava postavi na stališče, da so z uradniškim zakonom ukinjene dosedanje določbe glede teh nagrad.

Ureditev nagrad.

Ureditev vseh teh zadev se da izvesti le na podlagi člena 40. urad. zakona s kako tozadevno uredbo, sicer bomo morali čakati za definitivno ureditev vseh teh zadev do šolskega zakona.

Brezplačno zdravljenje.

V zelo neprijeten štadij je stopilo vprašanje brezplačnega zdravljenja v državnih bolnicah po čl. 112. Tudi tozadevno moramo delovati na to da bo izšla točna izvršilna naredba glede naših pravic v tem oziru in da se nam prizna pravica zdravljenja v naših bolnicah. Dosedaj se je reševalo to vprašanje le z odloki uradom, ki pa nam jemljejo to pravico. Želimo enotnih predpisov v tem oziru, da bomo jasno vedeli, do česa imamo pravico in do česa ne in za postopek v tem oziru.

Vojaška leta.

Nekateri tovariši povprašujejo po številu vojni let dvojno, v smislu čl. 282. finančnega zakona iz leta 1922/23. Omeniti moram, da je ta določba z uradniškim zakonom sploh ukinjena, da je ne vsebuje več tudi novi finančni zakon za leto 1924/25. in je stopila mesto tega določba čl. 173. uradniškega zakona v veljavo. Dvojno se štejejo leta samo dobrovoljcem.

Sploh pa moram tu opozoriti na krivično določbo čl. 23. urad. zak., ki določa, da se čas odsluženja roka pri vojakih ne šteje v začasno službo. V tem oziru je storjena učiteljstvu velika krivica in neenaka mera napram učiteljem, ki jim je prihranjena vojna služba in tudi ne izgube službene dobe. To je ena onih točk, ki odločno zahteva tudi izpremembe zakona samega. Seveda pride pri tem v poštev tudi izprememba vojnega zakona.

Štetje 8 mesecev za polno leto.

Posebno so se potegovali nekateri tudi za vstetje službene dobe po čl. 137. urad. zak., namreč štetja osem mesecev za celo leto. V prvi vrsti je to hotelo obmejno učiteljstvo na severni državni meji in učiteljstvo specialnih šol. Opozoriti moramo pri tem na to, da se ta čas šteje skrajšano samo za penzijo, ne pa tudi za napredovanje in povišice. Na podlagi tega se ti učitelji, ki dosežejo na ta način 32 službenih let, upokojijo, a v penzijo se jim računa ona polna plača, ki so jo dosegli do tedaj in ne polna plača, ki bi jo dosegli, če bi faktično doslužili 32 let. V tem oziru nima ta določba one ugodnosti, kakor to izgleda na prvi pogled.

Draginske doklade.

Kot eno najtežjih nalog današnjega referata smatram govoriti o draginskih dokladah.

Borba Udruženja gre za tem, da ostanejo draginske doklade na sedanjih višini in da se odpravijo one krivice, ki jih je imela zadnja uredba o draginskih dokladah. Naše zahteve so sledeče: draginski razredi naj se popolnoma odpravijo, otroškim vrtnaricam in učiteljicam ženskih ročnih del naj se prizna tudi stanovanjska draginska doklada vsi upokojenci naj dobe enake draginske doklade kot aktivno uradništvo, poročenim učiteljicam naj se prizna polne dnevnice.

Po členu 46. uradniškega zakona se imajo draginske doklade urediti s posebnim zakonom v narodni skupščini, oziroma potom uredbe s strani ministrskega sveta. Ne bom ponavljal poteka in razvoja vprašanja ureditve draginskih dokladov, saj Vam je položaj dobro znan, tudi Vam ne bom ponavljal obljub, ki jih je

dal finančni minister, saj ste jih čitali. Do 10. t. m. bi imela biti izdelana naredba o draginskih dokladah.

Hočem omeniti le, kako se je to vprašanje uredilo častnikom. Dnevnice ali temeljne doklade so jim ostale iste. Stanarinske draginske doklade so se jim znižale za polovico, in sicer v treh stopnjah, kar se smatra kot zvišano stanarino po čl. 37. urad. zak. Doklada za otroke je ostala ista, t. j. 150 Din na mesec, v tem pa se smatrajo že kot vštete doklade za otroke po čl. 41. urad. zak. Za ženo je doklada tudi ista, t. j. 150 Din na mesec.

Od uredbe o draginskih dokladah je odvisno, za koliko bomo dobili povišane naše prejemke in od te uredbe je tudi odvisno nakazilo novih plač, kedaj jih namreč prejmemo po novem zakonu.

Po zadnjih vestih, ki jih prinaša »Narodna Prosveta« v 29. številki, je baje izdelana uredba o draginskih dokladah. Vest ima sledeče podatke: poročene učiteljice dobe polne dnevnice, dodatek za otroke ostane po 5 Din, osebne doklade se znižajo za 25%, pač pa se pomaknejo v večjem številu kraji v višje draginske razrede, med tem več krajev iz pokrajin tudi v I. draginski razred. Uredništvo samo pripominja, da je treba vse vesti sprejeti z rezervno, ker odločilni faktorji drže strogo tajnost o podrobnostih uredbe.

Današnji časopisi poročajo, da bo ministrski svet že rešil draginsko uredbo na današnji seji, kako, je drugo vprašanje. Težak je boj, ker drži ministrstvo o uredbi strogo tajnost, dokler nas ne postavi pred izvršeno dejanje. Predložili smo pa vsem odločujočim krogom zahteve učiteljstva glede te uredbe.

Informativne zadeve.

Preden končam, naj se dotaknem še par informativnih vprašanj.

Službena doba.

Kot eno velikih pridobitev, katere končna odločitev je že padla z uradniškim zakonom, moramo smatrati 32-letno službeno dobo za učiteljstvo. Pomisliti moramo, da smo se že pod Avstrijo borili za znižanje službene dobe, ko smo imeli 40-letno službeno dobo. Skok je torej znaten, ter imamo tudi v tem oziru z ozirom na uradniški zakon izjemno stanje, kar moramo tudi prištevati v dobro našemu Udruženju.

Povišice.

Morda naj še omenim, da predpisuje čl. 262. finančnega zakona za periodske povišice osnovne plače in stanarine izplačevanje le 1. julija in 1. jan. v letu, in sicer 1. julija če padejo v prvo, in 1. januarja, če padejo v drugo polovico leta. Kdaj zapade povišica osnovne plače, položajne plače in stanarine, je kaj lahko razvidno iz tabele v »Učiteljskem Tovarišu«, ker je pri vsakem povišku posebna stopnja. Treba je le paziti na službena leta. Za povišice je treba izdelati vloge, kakor dosedaj, in sicer uradnim potom na ministrstvo.

Pritožbe na Državni Svet zoper prevedbo.

Vsemu prevedenemu učiteljstvu pristoji zoper nepravilno prevedbo pravica pritožbe na Državni Svet. Nekaj navodil v tem oziru je bilo že objavljenih v »Učiteljskem Tovarišu«. Rok za pritožbo je omejen na 30 dni po sprejemu dekreta. Druga navodila bodo objavljena sproti v »Učiteljskem Tovarišu« in prosim gg. tovariše predsednike, naj opozore svoje člane, da bodo lahko prejeli organizirani člani pojasnila pri poverjeništvu UJU v Ljubljani ali v »Učiteljskem Tovarišu«, samo naj javijo svoje zadeve.

Temeljne razlike med dosedanjimi in novimi predpisi.

Naj v splošnem še nekoliko opišem temeljne spremembe dosedanjih predpisov v materialnem oziru in izprememb z uradniškim zakonom, kolikor jih še nisem omenil.

Glede plače se je izpremenila plača v osnovno in položajno ter stanarino, od česar se zaračunava pokojnina. Poleg tega je še posebna doklada za otroke in zvišana stanarina. Razlika je tudi glede samcev, ker se jim priznava le 75% stanarina. Temeljna plača se je znatno dvignila, kar pa se pozna le pri pokojnini in se bo pravi efekt videl šele za bodočo generacijo.

Meščanskošolski učitelji so dosegli eno stopnjo višjo plačo od osnovnošolskega učiteljstva, za kar so se borili od 1. decembra 1919, ko je stopil zakon o narodnih šolah od 23. julija 1919 v veljavo do 1. oktobra 1923, ko je stopil uradniški zakon v veljavo.

Pokojnina se računa tudi od stanarine. Procentualni znesek pokojnine pri desetih letih se je zvišal od 40% na 50%.

Pravna stran zakona.

Povdariti moram, da sem se omejil zgolj na materialno stran uradniškega zakona, in še to na najglavnejše zadeve, ker bi se sicer preveč razširilo moje poročilo. Pravna stran zahteva zopet svoje ocene.

K sklepu naj napravim še kratko primerjavo glede naših pridobitev z uradniškim zakonom.

Pogled nazaj.

Ako hočemo pravično in pravilno oceniti naše pridobitve in uspehe organiziranega nastopa, tedaj moramo primerjati naše materialno posestno stanje s stanjem pred prevratom, ker moramo vse vmesne položaje, ki smo jih imeli, smatrati le za prehodne. Definitivno se je naš položaj reguliral šele z uradniškim zakonom, ki bo za daljšo dobo v veljavi.

Poleg naštetih hib in morda drugih, katere nas ne zadovoljujejo spričo splošnih življenjskih razmer, moramo kot uspeh organiziranega dela za naš stan smatrati sledeče točke:

Dosegli smo isto višino plač, kakor enako kvalificirano državno uradništvo, uvrstitev v službeno pragmatiko državnega uradništva in podržavljenje učiteljstva, za kar smo se borili dolga desetletja.

Dosegli smo izločitev naših materialnih in pravnih vprašanj iz šolskega zakona, za kar smo se tudi že često izrekli.

Dosegli smo avtomatično napredovanje, katerega smo si tako želeli pod Avstrijo in štetje let od prvega nameščenja, brez ozira na definitivnost.

Dosegli smo znižanje službene dobe od 40 let na 32, ki smo jih imeli pred prevratom in napram drugemu državnemu uradništvu, ki ima 35 službenih let.

Dosegli smo, da nam je bila izjemno priznana stalnost, napram drugemu uradništvu, ki je 3 leta na razpoložanju.

Dosegli smo, da se ni izvršila pri učiteljstvu redukcija v oni meri, kakor je bilo splošno predvideno in da niso bile reducirane vse učiteljice ženskih ročnih del.

Dosegli smo, da napreduje učiteljstvo tudi v položajnih plačah avtomatično, napram drugemu uradništvu, ki napreduje v položajnih plačah le po položajih.

Dosegli smo, da pride vse učiteljstvo tudi v I. grupo položajnih plač, ki drugemu uradništvu ni avtomatično odprta in je tudi ne dosežejo vsi.

Dosegli smo, da velja za učiteljstvo poseben postopek ocenjevanja.

Dosegli smo definitivno uvrstitev strokovnega učiteljstva za eno stopnjo višje od osnovnošolskega.

Dosegli smo 50% odmero pokojnine po 10 letih napram prejšnji 40%.

Dosegli smo, da so bile otroške vrtnarice in učiteljice ženskih ročnih del uvrščene v III. kategorijo, po izjemnih določilih čl. 8. urad. zak.

Vse to, za kar smo se že pred prevratom borili ali pa po prevratu, nam je sedaj z uradniškim zakonom definitivno priznано.

Uspehi so lepi, če jih hočemo pravično ocenjevati vključno mnogim stvarim, ki nas napravljajo nezadovoljne.

Največ teh uspehov imamo pripisati vztrajnemu delu naše organizacije, posebno pa ustanovitvi našega Udruženja, ki je znalo obvladati ves položaj v državi in delovati za interese našega stanu ob vsaki priliki. Veliko zaslug za ugodno rešitev si je pa pridobil osebno naš predsednik tov. Milutin Stanković. Marsikatero vprašanje se bo dalo še spraviti v ugodnejši tir, predpogoj temu pa je, da bo imela organizacija močno zaslonbo v delu in zavednosti svojega članstva.

Zato Vam kličem ob sklepu svojega poročila:

Utrdimo svojo organizacijo s probujanjem svojega članstva in dviganjem na najvišjo kulturno stopnjo, utrdimo pozicijo našega stanu tudi v narodu s prosvetnim delom in pripravo se na ta način za drugo odločilno bitko, ki nas še čaka — s šolskim zakonom.

Vestnik za učiteljski naraščaj.

—uč Pevski zbor »Državnega ženskega učiteljskega« v Mariboru priredi v soboto, dne 3. maja t. l. v Götzovi dvorani v Mariboru koncert z raznovrstnim in obsežnim programom. Zbor šteje 75 dobrih pevk, ki so že lansko leto poka-

zale svojo pevsko nadarjenost. Poleg zborov nastopi tudi operna pevka gospodična Zora Ropasova iz Ljubljane kot solistka in profesorica Finžgarjeva in Zacherlova kot pianistki. Zbor poje med drugim Pavčičevo kantato »Žabe«, ki spada med najtežje slovenske pevske zборе. Vstopnice se dobijo v predprodaji v trgovini Zlate Brišnik.

Splošne vesti.

IZPLAČILO DIFERENCE PLAČ ZA NAZAJ OD OKT. 1923. DO MAJA 1924.

Plače državnih uradnikov po novem zakonu so veljavne od 1. oktobra 1923. Ker bodo plače po novem zakonu izplačane šele v maju, pripade državnim uradnikom diferenca med staro in novo plačo od 1. okt. 1923 do maja 1924. Odšteti je treba od te difference le predjume, ki jih je uradništvo na ta račun prejelo.

Nihče ni niti malo mislil, da bo skušala vlada izbegavati glede izplačila difference med staro in novo plačo, ker sta obe plači z zakoni določeni in je tudi termin izplačila nove plače jasno z zakonom ugotovljen. Do maja je uradništvo prejelo stare plače, torej mu od 1. okt. 1923 diferenca do višine nove plače na vsak način pripade.

In vendar je pretila uradništvu že nevarnost, da izgubi diferenco plače za nazaj.

V načrtu nove odredbe o draginjskih dokladah je bila v čl. 29. sledeča določba glede izplačila difference plače za nazaj:

»Samó oni državni uslužbenci, katerih prejemki, odrejeni z novim zakonom o uradnikih in ostalih državnih uslužbencih, so višji kakor so bili njihovi skupni prejemki (vračunajoč tu plačo, vse draginjske dodatke in prejete predjume) do konca aprila t. l., dobijo razliko med dosedanjimi skupnimi prejemki in rednimi prejemki, ki jim pripadajo po novem zakonu o državnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih.

Za uslužbence, pri katerih ne bi bilo nobene razlike, se smatrajo izplačani prejemki do konca meseca aprila t. l. (vračunajoč tu izplačane predjume za mesec januar, februar, marec in april) kot definitivni.

Na ta način so hoteli uradništvu stare plače računati skupno z draginjskimi dokladami in predjumi, pri novih plačah pa golo plačo, tako da ne bi bilo nobene razlike.

V zadnjem trenutku je vlada izpremenila člen 29. uredbе o draginjskih dokladah in je odločila to vprašanje.

V vsakem slučaju moramo smatrati za kršenje zakona, ako se ne izplača difference med staro in novo plačo za čas od 1. oktobra 1923 do maja 1924 in je vsaka druga rešitev tega vprašanja za uradništvo nesprejemljiva.

Plače za mesec maj so nakazane 1. maja kot stare plače brez predjuma. Tekom meseca maja dobi učiteljsko diferenco na majske plače po novem činovnem zakonu. Po tabeli, ki smo jo objavili v 15. številki našega lista, vsakdo lahko sam izračuna pravilne prejemke, oziroma diferenco, ki jo ima dobiti. — Na knjižgovodstvu prosvetnega oddelka je sedaj ležeče, da pospeši delo in da dobi učiteljsko čim prej težko pričakovane plače po novem zakonu.

Radi izplačila difference prejemkov od 1. oktobra 1923 — maja 1924 je naše poverjeništvu poslalo vlogo na našo centralo v Beogradu, da se potom pristojnih ministrstev in potom činovniškega Saveza energično zavzame za pravično rešitev tega vprašanja ter difference po zakonitih določbah izplača.

V zadevi čl. 11. uredbе o draginjskih dokladah, ki zopet določa polovično osebno draginjsko doklado z državnimi uradniki poročenim učiteljem, je poslalo naše poverjeništvu oster protest na pristojna mesta z nujno zahtevo, da se ta določba z naknadno uredbo po čl. 29. popravi, ker je skrajno krivična in se je to izvršilo proti vsemu našemu pričakovanju in navzlic izrecnim zatrdilom ministra financ, ki je jasno in določno obljubil, da bo to krivico z novo uredbo popravil.

Naši novi prejemki pri vsej navidezni visokosti še nikakor ne dosežajo eksistenčnega minima (dopis), še manj pa seveda odgovarjajo vrednosti naših predvornih prejemkov in se sučejo v splošnem od 65—80% prejšnjih dohodkov. Toda prevelika radost, da smo vsaj rešeni najhujše bede in skrbi, stradeža in obupa, bi utegnila tuptam kako naivno dušo zavesti do neumetnega renimiranja. Po-

sebeno se to tiče onih, ki jim ni skrbeti za nikogar kakor za sebe. Kdor pa je obla-godarjen z otroci in jih mora šolati, temu bo še nadalje gorjé. Torej ne govorimo nikjer in nikoli o svojih novih prejemkih na način, ki bi utegnil vzbujati zavist širokih in najširših plasti. Zato bodo že drugi skrbeli! In še nekaj. Če bi pa že bil kateri (posebno pa kateri) že doslej vsled drugih ugodnih razmer v zadovoljivem materialnem položaju, naj nikar ne obrača vsega prebitka na »cape« in naj ne kupuje najmodernejših, izzivajočih in kričečih oblik. Ljudje take vrste vzbujajo po eni strani posmeh, po drugi strani pa neutemeljeno zavist. Posledice so razni zbadljivi in zasmehujoči zbadljaji, ki udarjajo dotični osebi več ali manj glasno na uho. Sploh, varujmo se vsega, kar bi vzbujalo pozornost široke javnosti. Bodimo skromni, priprosti in — kdor hoče in zmore, naj se oblači makar tudi elegantno, toda okusno. Pomni: so osebe, koje moremo že pri prvem srečanju klasificirati s častnim nadevkom »dama«, česar pri drugih ne morem in naj bi jim dobavljal toaleta sam Poiret.

Učiteljsko društvo »Jedinstvo« za grad Zagreb i okolico ima redovitu pro-ljetnu glavnu društveno skupštino 3. svibnja 1924. u pučkoj školi u Samoboru. Dnevni red: 1. Otvorenje skupštine. 2. Izvještaj tajnika. 3. Izvještaj blagajnika. 4. Izvještaj revizijonoga odbora. 5. Kako da se osigura staleško-prosvjetni list »Jedinstvo«. 6. Religijska obuka u osnovnoj školi. Rasprava na temu Glavn. Odbora Udruženja »Klerikalizam i škola«. Raspravlja Josip Škavić. Po tomu slobodna diskusija. 7. Eventualija. Početak skupštine u 9½ sati. Na skupštini se plača članarina za 1924. i zaostaci iz 1923. Za dan skupštine oprošteni su riješenjem pokrajinske uprave broj 13.097/1924. svi učesnici svojih školskih dužnosti. Poslije skupštine drugarski banket. Skupština se održaje i u slučaju nepogodna vremena. — Predsjednik: Ivan Vereš. — Tajnik: Viktor Klepac.

Dne 19. t. m. je umrl v Seiersbergu pri Gradcu upokojeni nadučitelj gosp. Eddin Blenk v 70. letu svoje starosti na posledicah pljučnice. Bil je tudi eden izmed tistih prizadetih upokojencev leta 1919., ki je prošil za preveđenje kronске pokojnine v dinarsko, a rešitve žalibog ni doživel. Bil je zvest učitelj in blag tovariš. Naj mu bo tuja zemlja lahka! N. v m. p.

V Hrastniku je umrla po dolgi mučni boleznii na velikonočni ponedeljek gospa Marjeta Rainer, mati tovariša Rado Rainerja, učitelja v Hrastniku in tovariša Josipa Rainerja, učitelja v Zgornji Polskavi ter babica tov. Milka Rainerja, nadučitelja na Ljubnem. Prizadetim naše sožalje.

Murska Sobota (Prekmurje). Kdo izmed gledalcev se ne bi s prijetnimi vtiski spominjal lepo uspele Božičnice 23. decembra, ki jo je priredila meščanska šola v Murski Soboti. Danes vabijo prireditelji k novi uprizoritvi, pravljicni igri v III. dejanjih »V kraljestvu palčkov«, spisal J. Ribičič. Kritika je že ocenila to delo kot eno izmed najboljših mladinske literature, opozarja se le cenj. šolska vodstva v Prekmurju, posebno v bližini Murske Sobotе, da imajo priliko posetiti s svojimi učenci uprizoritev v nedeljo, dne 4. maja ob 3. uri popoldne proti znižani vstopnini 3 Din od osebe, odrasli plačajo običajne cene, kakor dne 3. maja ob 8. uri zvečer. Da bo igra podana sцениčno in vsebinsko kar najbolje, so se slikale v ta namen nove kulise in igral-cem se je oskrbela odgovarjajoča garderoba. Tovariši, prihitite s svojo mladino v nedeljo 4. maja popoldne v Mursko Soboto, ta dan naj bo vaš majniški izlet, od katerega bo imela mladina mnogo užitka. Na svidenje! K obilni udeležbi vabijo prireditelji.

Metliška osnovnošolska mladina je zbrala svojim zaslužnjim bratcem za pirhe 253,25 Din. Priručna hvala!

Šolska mladina v Št. Rupertu je nabrala za pirhe bratcem in sesticam v neodrešeni domovini 587 Din. 60 p. kateri znesek je šola 12. aprila 1924 odp-slala Jugoslovanski Matici v Ljubljani.

Okrajna društva, ki bodo v bližnji bodočnosti zborovala, naj sklepajo energične resolucije radi krivičnih določb nove uredbе. Naslovijo naj jih na naše poverjeništvu, ki jih bo skupno odposlalo naši centrali, da bo imelo UJU v Beogradu trdnjše stališče in močnejšo oporo v brambi naših zahtev in pravic.

Ciril - Metodove podružnice občni zbor za Grobelno in okolico se vrši dne

4. maja t. l. ob 16. uri pri g. Žurmanu v Slivnici pri Celju. Vse prijatelje te pre-potrebne in prekoristne šolske družbe vabi k obilni udeležbi odbor.

Vsa šolska vodstva, katera še niso poravnala računa za prejeto mladinsko knjižico »Narodne pravljice iz Prekmurja«, prosi »Učiteljski dom« v Mariboru, da to store čimprej. Iztirjanje posameznih zamudnikov zahteva mnogo dragocenega časa in povzroča »Učit. domu« stroške. Ako je kdo založil položnico, naj se obrne na vodstvo deške osnov-ne šole v Stencilih pri Mariboru. Nekaj trpežno in lično v polplatno vezanih izvodov je še na razpolago po prvotni ceni à 15 Din. Sezite po njih!

V nedeljo, dne 4. maja prirede šentpeterski in šentjakovski podružnici društva sv. Cirila in Metoda na gradu običajno vsakoletno Jurjevanje. Zato 4. maja vsi na grad.

Učiteljsko društvo za sodni okraj Dolnja Lendava pozivlja vse člane, ki še niso poravnali članarine za prošlo leto, da to store čim preje. Da se olajša delo blagajničarja vnaprej, se priporoča, da plača vsak član članarino za letošnje leto polletno naprej. Kdor v tem oziru ne bode storil svoje stanovske dolžnosti, se bode proti njemu temu primerno postopalo. — Predsednik: Golob Franjo.

Obrambni vestnik.

—ob **Že zopet obrekljivec**. »Slovenski Gospodar« v Mariboru je znova zdijal. V svoji 20. številki meče na našega tovariša Josko Krambergerja, učitelja pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah svoje duhovno blato in brizga nanj klerikalno gnojnico ter mu končno med drugim očita, da kvari s petjem šolsko mladino. Dobro! Duhovni gospodje pri »Straži« in »Slov. Gospodarju«, ako je v ti trditvi le trohice resnice, napotite svoje dopisune, naj vložijo pritožbo na šolsko oblast, da se zadeva razčisti. Vi seveda tega ne storite. Poznamo dobro Vašo umazano metodo. Skrivate se pod imunostjo odgovornega urednika državnega poslanca Pušenjaka. Blatiti učiteljstvo pred nerazodno javnostjo, lagati, natolcevat, opravljati, podpihovati narod, to so Vaša dela ljubezni do bližnjega. Tovarišice, tovariši! Prag preko katerega pošilja duhovnik Golec obrekljivega »Slov. Gospodarja«, je obenem prag Cirilove trgovine v Mariboru. Vsi za enega, eden za vse. Tega zloglasnega praga naj ne prestopi nobena zavedna učiteljica in učitelj, v to klevetno organizacijo se naj ne pošilja ničesar.

Učiteljski pravnik.

ODGOVORI NA VPRAŠANJA UREDNIŠTVU »UČIT. TOV.«

(Odgovarjamo le organiziranim članom.)

15. Ali se 10% povišek po čl. 7. čin. zak. vračuna v pokojnino? — Po čl. 138. čin. zak. se računa v penzijo: osnovna plača, položajna plača in redna stanarina, po čl. 7. čin. zak. se pa zvišujejo za 10% osn. pl., položajna plača in redna stanarina. Po čl. 31. čin. zak. se zvišuje za 15% osnovna plača, kar je izrecno rečeno, da se po 32. služb. letu šteje tudi v pokojnino. Po členu 37. čin. zak. se zvišuje za 10%, 20% in 30% redna stanarina. Iz tega sledi, da se računa v penzijo le redna stanarina, a osnovna in položajna plača v oni višini, kakor jo kdo prejema, s to omejitvijo, da se šteje v penzijo 15% povišek osnovne plače po čl. 31. čin. zak. šele z dovršenim 32. letom službe. — Morda bo postopalo ministrstvo drugače, a Glavna kontrola stoji na gori označenem stališču, kakor smo se informirali. Na vsak način bo treba pri prvem konkretnem slučaju dobiti v tem vprašanju principijelno odločbo s pritožbo na Državni Svet.

16. Otroške vrtnarice in učiteljice ženskih ročnih del v III. kategoriji imajo 35-letno službeno dobo, ki jim jo predpisuje zakon o nar. šolah z dne 23. julija 1919. Po čl. 139. čin. zak. imajo krajšo službeno dobo le oni uradniki, ki jim jo predpisujejo specialni zakoni.

17. Nagrada dodeljenim učiteljem na meščanskih šolah brez strokovnega izpita, ki jim je sicer v dekretu zajamčena, se bo morala po mnenju juristov ustaviti. (Glej današnji uvodnik pod »Nagrade po naredbi 361. in 473. l. 1919.)

18. V draginjsko doklado za otroka je tudi všteta doklada za otroka po čl. 41. čin. zak. N. pr. za 2 l. otroka: po čl. 41. čin. zak. letno 360 Din,

t. j. mesečno 30 Din, kar se računa kot redna doklada po čl. 41. čin. zak. + 120 Din, kar se računa za draginjsko doklado, torej skupaj 150 Din mesečno.

19. Če sta mož in žena v državni službi, se zniža po čl. 11. drag. uredbе manjša drag. doklada za polovico, v tem slučaju obdrži mož doklado za ženo, t. j. 150 Din mesečno.

20. Ako ste vstopili v učiteljsko službo z gimn. maturo in ste čez eno leto napravili maturo na učiteljsku, se vam šteje službena doba od mature na učiteljsku. Do mature na učiteljsku se vas smatra za pomožnega učitelja, dasi so faktični pomožni učitelji brez mature. Ker ste si pa z gimn. maturo pridobili pravico za vsop v II. kat. drž. službe po čl. 6. in 12. čin. zakona, napravite prošnjo na ministrstvo, da se vam všteje čas od prvega nameščenja do mature na učiteljsku v napredovanje in sklicujte se na člene 61., 64. in 67. drugi odst. čin. zakona.

21. Krajni šolski svet se more le moralno siliti, da da naturalno stanovanje ali odškodnino, drugih zakonitih prisilnih sredstev ni v sedanjih zakonih.

22. Če ima z učiteljsko poročen nadučitelj manjšo stanarino in naturalno stanovanje se vračuna naturalno stanovanje v ženino stanarino in se jo smatra kot možovo, faktična moževa stanarina se pa ukine.

23. Penzija vdovi, ako ni živela z možem v istem gospodinjstvu, a ni bila sodnijsko ločena. — Vdovnina je urejena po uredbi z dne 28. aprila 1921 D. R. br. 60.000/21., štev. 143, Ur. l. in se odmerja po čl. 51. hrvatskega zakona z dne 5. avgusta 1914. K prošnji za nakazilo je pridejati tudi potrdilo županstva, da sta zakonca do smrti živela v zakonski zvezi. — Novi uradniški zakon z dne 31. julija 1923 nima te omejitve glede nakazila vdovnine, kar je razvidno iz II. odstavka čl. 154. čin. zakona, ki edini govori o tem, kedaj izgube vdove pravico do pokojnine.

VSE TOVARIŠE IN TOVARIŠICE, KI SE OBRAČAJO ZA OSEBNA POJASNILA NA ORGANIZACIJO, OPOZARJAMO, NAJ SE SPOMNIJO TUDI »REZERVNEGA SKLADA«, SRBSKI TOVARIŠI IMAJO UPELJANO ZA TAKA POJASNILA TAKSO OD 5—10 DIN. ALI SE PA SPOMINJAJMO OB TAKIH PRILIKAH »OBRAMBNEGA SKLADA«, KI SE BO PORABLJAL ZA PRINCIPIALNE PRITOŽBE NA DRŽAVNI SVET, ČE BOMO HOTELI IZVOJEVATI V KAKEM VPRAŠANJU PRINCIPIALNO ODLOČBO, KI BO POTEM V KORIST VSEM. POLOŽNICE ZA TE SKLADE ZAHTEVAJTE OD BLAGAJNIŠTVA POV. UJU V LJUBLJANI, UČITELJSKA TISKARNA.

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učiteljskim in šolam, posebno pa šolskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potom Učiteljske knjižarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica, šte. 6.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl Jul. Zeyer, Tri legende o razpeli. Iz češčine prev. dr. Bradač. Cena vezani knjigi 20 Din, poštnina 1 Din več. — Tiskovna zadruha v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

—kpl Francoski Institut v Ljubljani je izdal »Francosko-slovenski slovar«, ki ga je sestavil dr. J. Pretnar. Slovar obsega 555 str. 8° in ima poleg vsake francoske besede tudi označeno izgovorjavo. Za učiteljsko je določena cena 50 Din za vezan izvod, če se naroči pri Francoskem Institutu v Ljubljani, Deželni Muzej (od 10.—12. in od 3.—6.). Pri naročilu po pošti je dodati 3 Din za poštnino.

Ocene.

—k Zeyer Jul., Tri legende o razpeli. Iz češčine prev. dr. Bradač. »Prosveti in zabavi« 5. zvezek. Izmed leposlovnih del znamenitega češkega romanopisca Jul. Zeyer-ja so »Tri legende o razpeli« prava umetnina. Idejno predstavljajo povečanje ponižanega naroda, ki ga poviša trpljenje. Prva legenda pripoveduje o praškem umetniku Inultu, ki se trudi, da bi vpodobil Kristusa, druga o toledskem židu, ki sovraži kristjane, a tretja je zajeta iz narodnega trpljenja slovaškega. Knjigo prav toplo priporočamo.

Naša gospodarska organizacija.

—g Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani. Tov. Ernestina Holmar-Rekarjeva, učiteljica v Ljubljani, zdaj na bolezenskem dopustu v Višnjigori, Din 20. — Tov. Anka Somrakova, učiteljica v Velikih Laščah, obveznico 7% državnega posojila za Din 100. — Tov. Pavla Pistotnik-Bergantova, šolska voditeljica v

Špitaliču pri Motniku, obveznico 7% drž. posojila za **Din 500**. Živile zavedne in kolegialne tovarišice! — Tov. Ivan Stegovec, nadučitelj v Rovtahn, obveznico 7% drž. posojila za **Din 100**. — Tov. Ivan Mihelčič, nadučitelj v Selcih nad Škofjo Loko, **Din 250** brezobrestnega posojila. — G. Franc Demšar (vulgo Čoč), posestnik na Češnjici pri Selcih, **Din 250** brezobrestnega posojila. Pristrčna hvala vrlemu učiteljskemu prijatelju! Vsa čast tovarišu Mihelčiču, ki ima tako veliko spoštovanje in ugled med narodom, da ima tako ugledne in zaslužne moze na svoji strani. Tovariši in tovarišice, stopite po vzgledu Mihelčičevem med narod ter nabirajte darila za »Ganglov kamen«. Prepričan sem, da vaš trud ne bo brez uspeha. V vsakem kraju imamo več prijateljev, kakor si mislimo. Vplivajte tudi na denarne zavode. — Današnji izkaz: **Din 1220**; zadnji izkazanih: **Din 15.122**; skupaj z današnjim izkazom: **Din 16.342**. Zopet nov dinarski tisočak prekoračen! Le tako naprej! — Spoštovanje je temelj učiteljevemu ugledu. (E. Gangl »Aforizmi«.) — Jakob Dimnik, blagajnik.

Iz naše stanovske organizacije.

Pisarna strokovnega tajništva.

STROKOVNO TAJNIŠTVO našega poverjeništvu posluje odslej stalno in sicer ZA STRANKE vsak dan od 10.—12. in od 15.—17. ure, izven nedelj in praznikov. Tajništvo daje vsem organiziranim članom UJU in naprednim organizacijam informacije v stanovskih, šolsko-političnih, administrativnih in splošnih prosvetnih vprašanjih. Za pisane informacije je priložiti znamke za odgovor.

iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

BLAGAJNIKE UČITELJSKIH DRUŠTEV

ponovno opozarjamo, da vplačajo članarino za I. četrtletje. Račun pri tiskarni raste od dne do dne — treba ga bo poravnati... Ne smemo pozabiti, da je v današnji splošni denarni krizi vsako podjetje navezano na točno poravnavo računov. Prosim torej, ne odlašajte z vplačili, ki jih težko čakamo. Še posebej pa opozarjamo društva (sedem po številu), ki so na dolgu še za lansko leto, da tekom prve polovice maja izpolnijo obveznosti napram glavni blagajni. Na te zastanke ne bom več opominjal, ampak imena društev, ki ne store v določenem roku svoje dolžnosti, objavil v »Učit. Tovarišu« ali pa na pokrajinski skupščini.

PREDSEDSTVA UČITELJSKIH DRUŠTEV

prosimo, da nam vpošljejo denar za razprodane izvide »Žgečeve« brošure. Ostale izvide naj zaenkrat ohranijo, ker bomo o nadaljnjem sklepanju na pokrajinski skupščini.

Glavni blagajnik.

+pov Izvršilni odbor UJU v Beogradu je sklenil na seji dne 24. aprila, da predloži pismene predloge in izčrpen spomenico gg. ministrskemu predsedniku, ministru financ in prosvete z vsemi zahtevami učiteljstva povodom novo uredbe o draginskih dokladah. Spomenica vsebuje tudi kategorično zahtevo polnih draginskih doklad za učiteljice, ki so poročene z državnimi uradniki. Posebna deputacija bo osebno izročila to spomenico gg. ministrom. — Pripominjamo, da smo s strani našega poverjeništvu storili takoj korake, čim smo doznali za krivične določbe te uredbe.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= **ZBOROVANJE LOG. KROŽKA OKR. UČIT. DRUŠTVA** bode v soboto, dne 17. maja ob 10. uri dopoldne v Dol. Logatcu z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora. 2. Pravni in gmojni položaj učiteljstva in nova uradniška pragmatika, refer. tov. Požar. 3. Kako pospešuj osnovna šola med narodom idejo narodnega edinstva, refer. Doljak. 4. Volitev novega odbora. 5. Slučajnosti.

= **BREŽIŠKO - SEVNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje dne 10. majnika na Vidmu z običajnim dnevnim redom. Začetek ob 10. uri. Ker so na dnevnem redu važne zadeve, pričakujemo obilne udeležbe. — Odbor.

= **SLOVENJEBISTRIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje dne 10. maja t. l. ob 10. uri v Poljčanah. Dnevni red: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Društvene in stanovske zadeve. 3. »Doneski k umetniški vzgoji«, predava tovariš Rado Jaut. 4. Slučajnosti. Udeležba je obvezna. Radi obeda se je zglasiti do 7. maja pri tovarišu nadučitelju Krajncu v Poljčanah.

= **UČITELJSKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA** zboruje dne 10. maja t. l. točno ob 10. uri. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Duh časa in vzgoja, event. podav. prof. Orožna. 4. O Podmladku Rdečega Križa, nadz. tov. Cvetko. 5. Fotetična metoda, tov. C. Hočevnar. 6. Predlogi. 7. Slučajnosti. Pridite vse, pridite vsi, da delo duševno več haska rodi. — Odbor.

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA OKRAJ SLOVENJGRAD** zboruje glasom društvenega sklepa v četrtek, dne 8. maja t. l. ob 9. uri v Šmartnem pri Slovenjgradu s sledečim vzporedom: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Poročilo o občnem zboru »Učit. doma« v Mariboru in o seji širjega sosveta poverj. UJU v Celju. 3. Društvene in stanovske zadeve. 4. Predavanje. 5. Slučajnosti. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala. Za kosilo naj se udeleženci pravočasno javijo pri šolskem vodstvu v Šmartnem. Na polnoštevilno snidenje vabi predsednik.

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA CELJSKI OKRAJ** zboruje v soboto, dne 10. maja t. l. ob 9. uri dopoldne v mestni osnovni šoli v Celju po sledečem vzporedom: 1. Zapisnik. 2. Društvene in stanovske zadeve ter dopisi. 3. Poročilo o seji širjega sosveta pov. UJU v Ljubljani. 4. Vprašalna skrinjica. 5. Nasveti in predlogi. 6. »O mladinskem slovstvu« poroč. tov. Fr. Roš. 7. Zasilno načrtavanje geometrijskih likov brez trikotnih črtal in šestil, podava tov. Fr. Pristovšek. Na polnoštevilno snidenje vabi odbor.

= **NOVOMEŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v soboto, dne 10. maja t. l. ob pol 11. uri dopoldne v šoli na Mirni. Razen stanovskih zadev je na dnevnem redu poročilo tov. Fr. VI. Tončiča: Učitelj na deželi in Žgečevi problemu vzgoje najširših plasti našega naroda. Popoldne ogled tovarin in premogokopa. Porabite vsi to priliko za majnikov izlet in pridite vsi na Mirno. — Predsednik.

= **TRŽIŠKI KROŽEK** ima v soboto, dne 10. maja ob 10. uri podučni majniški zlet in zborovanje v šolskem poslopu v Šmarjeti Dol. s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev. 2. Najnovejše določbe zakona o taksah s posebnim ozirom na prosveto (tov. Brezovar). 3. Žensko vprašanje drugod in pri nas (nadzornik Stiasny). 4. Slučajnosti. Kakor vedno, se je nadejati tudi sedaj polnoštevilne udeležbe, zlasti ker učiteljstvo šmarješke

šole nikdar ne izostane. Kdor opravičeno izostane plača 10 Din, neopravičence pa ignoriramo in ne zahtevamo od njih ničesar. Radi kosila se zglasite pri šolskem vodstvu Šmarjeta do 5. maja t. l.

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARŠKI OKRAJ** zboruje v sredo, dne 7. maja t. l. v Mariji Snežni ob 10. uri s sledečim dnevnim redom: 1. Odobritev zadnjega zapisnika. 2. Dopisi. 3. Poročilo o seji širjega sosveta v Celju. 4. Razvojna teorija in šola (nadaljevanje), poroč. tov. Jakopec. 5. Slučajnosti. Udeležba je obvezna, da s tem pokazemo, da se tudi sami zanimamo za našo severno mejo, katere še marsikateri član ni spoznal. Odsotnost se mora opravičiti. — Odbor.

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJSKI OKRAJ** zboruje v soboto, dne 10. majnika 1924 ob 10. uri v Vitanju z nastopnim vzporedom: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Poročila: a) o občnem zboru »Učiteljskega doma«, b) o sestanku delegatov učiteljskih društev mariborske oblasti glede delitve šolske uprave v Sloveniji, c) o seji širjega sosveta UJU pov. Ljubljana. 4. Zgodovina trga Vitanje in bližnjih gradov, poroč. tov. Fr. Golež. 5. Iz vprašalne skrinjice. 6. Slučajnosti. Glede obeda se je javiti vsaj tri dni prej pri šolskem vodstvu v Vitanju. Po zborovanju se vrši ogled raznih vitanjskih zanimivosti. Polnoštevilne udeležbe zanesljivo pričakuje odbor.

= **UDRUŽENJE JUGOSLOV. UČITELJSTVA UJU ZA MEDJIMURJE** zboruje dne 8. maja 1924 v Čakovcu ob 10. uri dopoldne v ljudski šoli. Na to zborovanje je vabljeno tudi učiteljstvo dolnjelendavskega okr. učiteljskega društva. — Da utrdimo medsebojne vezi in se bližje spoznamo, je v interesu nas vseh, da se zborovanja udeležimo v čim večjem številu. — Predsednik: Golob Franjo.

= **BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v slučaju lepega vremena 6. maja 1914 ob 10. uri na Bojanjih. Dnevni red: 1. Odobrenje zadnjega zapisnika. 2. Razgovor o referatih za okrajno učiteljsko skupščino. 3. Poročilo o seji širjega sosveta poverjeništvu UJU Ljubljana. 4. Slučajnosti. Prvotno je bilo dogovorjeno, da zborujemo 17. maja v Adlešičih: na opozorilo tovariša Živojinovića, da je 6. maja na Bojanjih narodni praznik, pa je odbor določil zborovanje na Bojanjih. Zbirališče za oddaljene ob 6. uri v črnomaljski šoli. Tu nas bode čakal vodnik, ki nas popelje po najkrajšem in najlepšem potu na Bojanice — hoje 1½ ure — za starejše tovariše pa bo pripravljen voz. Kdor se udeleži zborovanja, naj ta takoj javi tovarišu Živojinoviću. — Odbor.

Poročila:

+ **ŠOŠTANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je imelo 27. marca 1924 svoje zborovanje v Šoštanju.

Tov. tajnik poroč. o delovanju društva v preteklem letu. Predsednik tov. Stopar je ožigosal obveznost države do uradništva in zavlačevanje ljudsko-šolskega zakona. Nadalje je vzpodbujal članstvo k agilnosti do razpečavanja »Zvončka«.

Obširno je poročal tudi o delitvi šolskih oblasti za Slovenijo. Iz debate o tem so izšle soglasno sprejete resolucije.

1. Šoštanjsko učiteljsko društvo se izreče za delitev šolske od politične uprave.

2. Zahteva šolsko avtonomijo in s tem samoodločbo.

3. Pri nameščanju učiteljstva se je ozirati v prvi vrsti na domačine in njihov rodovinski razmere.

4. Je proti ukinitvi višjega šolskega sveta in omejitvi okrajnih šolskih svetov.

5. Ponojno zahteva, da so okrajni šolski nadzorniki iz vrst osnovnošolskega učiteljstva.

O občnem zboru »Zdraviliškega doma« v Rogaški Slatini in o ugodnostih, ki jih ima lahko od njega vsak posameznik, je raztolmačil tov. M. Vrečko.

Zopetno predavanje dr. Koruna »Prva pomoč o neugodah«, nam je bilo zelo dobrodošlo.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA ORMOŠKI OKRAJ** je zborovalo dne 5. aprila t. l. v Ormožu. Od 50 udov je bilo navzočih 37, katere društveni predsednik Josip Rajšp v svojem nagovoru presrečno pozdravi ter čestita tovarišu ravnatelju Antonu Kosiju na odlikovanju z redom sv. Save.

Kako začeti z delovno šolo, nam je tovariš Srečko Vittori obrazložil v sledečih točkah: 1. Vzgojna in praktična vrednost delovnega pouka. 2. Zgodovina knjigovezništva. 3. Vezava knjig, izdelovanje oblik in kutija (škatulj) iz papirja in lepenke. Knjigovezniški tečaj (drugi) pa se vrši 3. maja t. l. v Ormožu.

Spominska plošča Davorinu Trstenjaku se bo odkrila na njegovem rojstnem domu na Krčevinah pod Humom pri Ormožu letos na binkoštni ponedeljek. O tem umetniško izdelanem spomeniku bomo še pisali, ko dobimo poročilo iz Zagreba. Slavnosti se bodo udeležili zastopniki šolskih uprav našega ujedinjenega naroda ter predstavniki naših stanovskih organizacij. To če biti vznešena manifestacija ljubezni in hvaležnosti do moža, ki je posvetil celo svoje življenje narodnemu šolstvu, omiki in stanovski izobrazbi.

Za izvršitev slavnosti na Krčevinah je sestavljen odbor, katerega predsednik je nadučitelj Anton Porekar na Humu, podpredsednik pa šolski ravnatelj Anton Kosi v Središču. Podrobni spored slovesnosti se določi pri prihodnjem zborovanju v Ormožu, dne 3. maja, do katerega dne so naprošeni pevci in pevke, da uglasijo svoja grla in grla za pevskovo vajo.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu L. P. v D. B.: Vaša plača znaša 3000 + 1152 Din; drugo v »Učiteljskem pravniku«.

—lu V., naduč., Sv. E.: Glede vojaških let glejte »Učiteljski pravnik« štev. 11. v »Učit. Tov.« štev. 17. in današnji uvodnik pod »Vojaška leta«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Strukelj. Last in zal. UJU — poverjen: Ljubljana.



MOKROTA

škoduje zdravju, radi tega si kupite pravočasno močen, fini in poceni

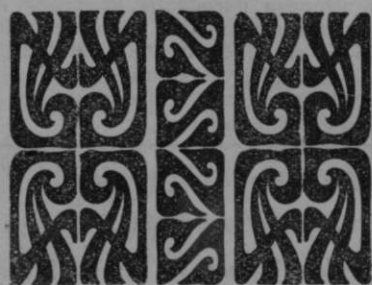
DEŽNIK

katerega pa edino dobite v veletrgovini R. Stermecki, Celje. Trgovci engros cene. Istotam se prodaja letos po čudovito nizkih cenah perilo čevlji, klobuki nogavice in vse drugo modno blago.

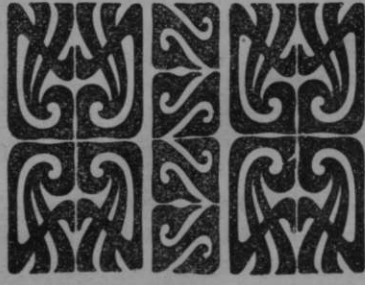
Naročite cenik!

Izšle so nove slike galerija naših mož

ki šteje sedaj 15 slik:



1. Primož Trubar.
2. Valentin Vodnik.
3. A. M. Slomšek.
4. France Prešeren.
5. Fran Levstik.
6. Josip Stritar.
7. Josip Jurčič.
8. Simon Gregorčič.
9. Anton Aškerc.
10. Ivan Tavčar.
11. Fran Levce.
12. Fran Erjavec.
13. Simon Jenko.
14. Ivan Cankar.
15. Engelbert Gangl.



Slike so lepo izdelane, v velikosti 61'5 cm × 47'5 cm. Zelo primerne so kot učilo in kot okras za pisarne in hodnike po šolah. Priporočajte jih tudi narodnim čitalnicam in knjižnicam, naj okrase svoje sobe z njimi. Cena à 10 Din. Naročajo se v UČITELJSKI KNJIGARNI v Ljubljani, Franciškanska ulica 6.